

การแก้ปัญหาคความขัดแย้งทางสังคมตาม แนวคิดของนิโคโล มาเคียเวลลี

Resolving Social Conflicts According to The Concept of Nicolo Machiavelli

พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโน, ดร.

Phramaha Duangden Thitayano, Ph.D.

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: deeden108@gmail.com

doi : 10.14456/jmcupeace.2015.8

บทคัดย่อ

ความขัดแย้งของสังคมเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการปกครองของผู้นำ สังคมจะ
วุ่นวาย ขัดแย้ง สงบสุข หรือเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นอยู่กับวิธีการปกครองของผู้นำประเทศ
มาเคียเวลลีมีสมมุติฐานว่าสาเหตุของความขัดแย้งมาจากมนุษย์ชั่วร้าย เป็นคนบาปหนา โลก
มากและเห็นแก่ตัวโดยธรรมชาติ เป็นคนอกตัญญู เปลี่ยนใจง่าย โกหกหลอกลวง แข่งขันและ
แย่งชิงกันตลอดเวลา เต็มไปด้วยต้นเหา ความทะเยอทะยาน และยังเชื่อว่าเมื่อมนุษย์สนใจแต่
เรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว จะไม่มีสิ่งใดที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับคนได้ เพราะความ
กระหายของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่รู้จักอิ่ม อำนาจรัฐที่เข้มแข็งเท่านั้นจึงจะควบคุมความชั่วร้ายของ
มนุษย์ได้ ความมั่นคงของรัฐจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัฐมีอำนาจที่เด็ดขาด การใช้อำนาจบังคับ
การใช้กลอุบาย การเขมงวดกวัดขั่น เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือให้บรรลุ
เป้าหมายอันยิ่งใหญ่ คือความสงบสันติของบ้านเมือง มาเคียเวลลีจึงเสนอแนวคิดการทำให้
สังคมสงบสุขว่าต้องเริ่มต้นที่ระบบปกครองบ้านเมืองที่เข้มแข็ง คือ การมุ่งไปที่การสร้าง
ความมั่นคงให้กับรัฐและประชาชน ชาติก็คือรัฐ รัฐคือเป้าหมายหลัก ดังนั้นจะต้องไม่มีอำนาจโดย
เหนือรัฐ รัฐมีอำนาจเหนือสิ่งทั้งปวง อำนาจและเสถียรภาพของผู้ปกครองจะต้องไม่ถูก

แทรกแซง ผู้ปกครองต้องไม่ทำตัวให้เป็นที่น่ารัก ต้องทำตัวให้เป็นที่น่ากลัวน่าเกรงขามดุจราชสีห์ และต้องรู้จักเลือกใช้ความเมตตากับความเด็ดขาดดุจสุนัขจิ้งจอกที่ฉลาดว่องไว

คำสำคัญ: ผู้นำ อำนาจ ความเด็ดขาด

Abstract

Social conflicts happen from the lack of the dominance of leaders. The society will be in trouble, conflicts, peace or tidiness depending on the governance of the country leaders. Machiavelli has his hypothesis that the sources of conflicts are from evil humans; they are always sinful, selfish by nature, ungrateful, simply decisive, lying and scrimmaging, passionate and ambitious. He believes that humans are interested in only their benefits; nothing can make them enough because human thirst is insatiable. Only categorical state power will be able to control the evil humans. State security can occur only under absolute power.

The uses of power force and trickery, strictness are necessary as the tools to achieve tremendous goal for peace of the country. Machiavelli offers the concept of social peace that it must start with categorical system of governing the country by aiming to strengthen stability for the state and its people. The nation is the state. The state is the main goal; hence, the state has power over all things. The power and stability of leaders must not be interfered. Rulers or leaders must not make themselves lovable but scary as if they were lions, and they need to know how to choose using loving-kindness and Rubicon like a clever and quick fox.

Key words: Leader, Power, Arbitrariness

1. บทนำ

ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคม (Social Animals) จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันอย่างหนีไม่พ้น ซึ่งต่างก็มีบทบาทหน้าที่ ทักษะ และความเชื่อที่แตกต่างกัน และได้ก่อรูปเป็นสัญลักษณ์ของความแตกต่างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มิติของความแตกต่างจะมากหรือน้อยก็ตาม เป็นเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่แนวคิดและความเข้าใจว่านั่นเป็นพวกเขาพวกเรา เป็นมิติตามการจัดกลุ่มแบ่งประเภทแบ่งชนชั้นเผ่าพันธุ์ของสังคม ความแตกต่างจะเป็นไปเองโดยธรรมชาติหรือจงใจเป็นเหตุให้พัฒนาไปสู่การปกป้องผลประโยชน์ของชนชั้นสังคมของตน และพร้อมที่จะต่อต้านหรือกำจัดทำลายผลประโยชน์ของชนชั้นเผ่าพันธุ์สังคมอื่นๆ ระบบการเมืองการปกครองเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะช่วยแก้ปัญหาความยุ่งยาก และช่วยจัดระบบทำสังคมให้น่าอยู่ ระบบการเมืองการปกครองเป็นระบบที่นำไปสู่การบริหารจัดการผู้คนในสังคมให้เป็นระเบียบ ไม่วุ่นวายสับสน คำถามก็คือ แนวคิดหรือระบบปรัชญาการเมืองการปกครองแบบไหนอย่างไร ถึงจะเป็นระบบที่ดีเหมาะสมสำหรับสังคม เพื่อแก้ไขและป้องกันความวุ่นวายหรือเดือดร้อน พร้อมทั้งสร้างประโยชน์สุขและการยอมรับเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่เชื่อว่ารัฐ คือ ผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการแก้ไขความขัดแย้งของสังคม

มาเคียวเวลลีจึงเสนอแนวคิดที่ว่า สภาพสังคมที่ไม่ขัดแย้งกันย่อมได้รับอิทธิพลจากผู้นำ กล่าวคือ ผู้นำหรือนักปกครองที่ดีต้องมุ่งไปที่การสร้างความมั่นคงของรัฐ และรัฐจะต้องสร้างความมั่นคงให้กับประชาชน เพราะฉะนั้น วิธีการดำเนินการของรัฐจึงแตกต่างจากความคิดตามหลักการทางศาสนา ผู้ปกครองควรมองไปที่เป้าหมายเป็นหลัก เพราะธรรมชาติมนุษย์เป็นคนบาป ชั่วร้าย โลกมากและเห็นแก่ตัว มีทั้งเล่ห์เหลี่ยม ตัณหาและความทะเยอทะยาน พร้อมทั้งจะทำร้ายทั้งมิตรและศัตรู ดังนั้น บทสรุปของผู้นำจึงต้องมีอำนาจสูงสุด ต้องยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม ถึงแม้จะขัดศีลธรรมก็ตาม ผู้นำจะต้องเป็นผู้ฉลาด มีสติปัญญาเป็นเลิศ

2. พัฒนาการความเป็นมาของแนวคิด

นิโคโล มาเคียวเวลลี (Nicolo Machiavelli) เป็นนักปราชญ์ชาวอิตาลี (ปานทิพย์ ศุภนคร, และคณะ, 2545: 251) ได้เล็งเห็นถึงการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมต้องเริ่มต้นที่ผู้นำการปกครองหรือรัฐ เนื่องด้วยสถานการณ์ประเทศอิตาลีขณะนั้นมีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจภายในและภัยจากนครรัฐเล็กๆ และศาสนจักร (สมบัติ จันทรวงศ์ บรรณธิการ, 2526: 23) และการมีการแทรกแซงของประเทศมหาอำนาจภายนอกอย่างดุเดือด มาเคียวเวลลีจึงมีแนว

ความคิดที่จะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยมาเคียวเวลลีมองไปถึงผู้ปกครองนครรัฐนั้นๆ ว่าควรจะต้องมีความเด็ดขาด ผู้ปกครองจะต้องไม่ใช้วิธีข่มขู่ แต่ต้องกำจัดผู้เป็นพิษภัยแก่ตนอย่างเด็ดขาด (สมบัติ จันทรวงศ์ บรรณาธิการ, 2526: 23) จะต้องเป็นผู้ที่สามารถตัดสินปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและต้องไม่ปล่อยปัญหาหรือเหตุนี้ๆ ไปโดยไม่รีบร้อน มาเคียวเวลลีได้แต่งหนังสือขึ้นชื่อว่าเจ้า (The Prince) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการหรือเพื่อสร้างความเรียบร้อยในสังคม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534 : 221) โดยแนวคิดได้ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า “มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวเป็นคนชั่วโดยปกติ” (สมบัติ จันทรวงศ์ บรรณาธิการ, 2526: 31)

จากหนังสือและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ทำให้มาเคียวเวลลีได้กลายbecomeเป็นนักปรัชญาการเมืองที่สำคัญคนหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ เพราะเหตุว่าแนวคิดของเขาได้ไปส่งเสริมหรือสอดคล้องกับหลักการปกครองของผู้นำแบบเผด็จการหรือการปกครองแบบกษัตริย์ และยังได้กลายมาเป็นคู่มือสำคัญของผู้นำที่จำเป็นจะต้องบริหารประเทศในสถานการณ์ที่วิกฤติ จึงจัดได้ว่าเป็นแนวคิดที่ยังถูกนำมาใช้ได้อยู่จนถึงยุคปัจจุบัน

3. ธรรมชาติของมนุษย์: มูลเหตุของความขัดแย้ง

ในการสร้างสังคมให้เป็นระเบียบและสงบสุขนั้น ผู้ปกครองต้องมุ่งเน้นการรักษารัฐให้มีความมั่นคงเป็นเอกภาพเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นผู้ปกครองจึงสามารถทำได้ทุกอย่าง แม้แต่การล่วงเกินพระเจ้า ถ้าผู้ปกครองต้องการรักษาอำนาจการปกครอง เขาจะต้องเรียนรู้ว่าการเป็นผู้ไร้คุณธรรมนั้นเป็นอย่างไร และต้องรู้จักไม่ใช้หรือใช้คุณธรรมตามความจำเป็นเท่านั้น โดยรวมมาเคียวเวลลีมีสมมุติฐานที่ว่า

1. มนุษย์ชั่วร้ายโดยสันดาน คือ มนุษย์เราโดยธรรมชาติแล้วเป็นสัตว์ที่ชั่วร้าย เห็นแก่ตัว อคติฉุนเฉียว เปลี่ยนใจง่าย โกหกหลอกลวง แข่งขันและแย่งชิงกันตลอดเวลา ไม่มีทางเปลี่ยนแปลง เต็มไปด้วยตัณหา และความทะเยอทะยาน เหตุผลนี้เองที่ทำให้สังคมมีความขัดแย้งวุ่นวาย

2. มนุษย์โลกมากและเห็นแก่ตัว คือ โดยธรรมชาติมนุษย์ส่วนมากมีความเห็นแก่ตัว (Selfish) เสาะแสวงหาตัวเอง (Self-Seeking) เห็นแก่ประโยชน์ตน (Self-Interested) และรักตัวเอง (Self-Loving Creatures) (Peter A. Angeles, 1981: 71) เป็นคนบาปหนา โลกมากและเห็นแก่ตัว (ประยงค์ สุวรรณบุพผา, 2541: 127) อยากได้สิ่งต่างๆ เป็นของตัวเอง

เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้นที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลกระทำการต่างๆ และเป็นเหตุให้มนุษย์แสวงหา กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนชอบแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว (Paul W., 1968: 97)

ดังนั้น อำนาจอธิปไตยที่เข้มแข็งเท่านั้นจึงจะควบคุมความชั่วร้ายของมนุษย์ได้ ความมั่นคงของรัฐจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรัฐมีอำนาจเด็ดขาด (กวี อิศริวรรธ, 2530: 35) การใช้อำนาจบังคับ การใช้กลอุบาย การเข้มงวดกวดขัน และการประจานรื้อวแห่งกฏศีลธรรม เป็นเหตุผลที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ คือความสงบสันติของบ้านเมือง (ประยงค์ สุวรรณบุพผา, 2541: 127) ไม่มีสิ่งใดที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับคนได้ เพราะความกระหายของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่รู้จักอิ่ม (สุขุม นวลสกุล และคณะ, 2539: 2) มนุษย์เมื่อได้โอกาสมนุษย์จะใช้เล่ห์เหลี่ยมทุกวิถีทางที่จะเอาชนะให้ได้มาในสิ่งที่ตนปรารถนา

จากสมมุติฐานความเชื่อดังกล่าว มาเคียวเวลลีจึงเห็นว่าอำนาจของรัฐเท่านั้นที่จะหยุดยั้งและกำจัดหรือควบคุมขอบเขตความชั่วร้ายของมนุษย์ได้ การแสวงหาอำนาจ การใช้อำนาจ และการรักษาอำนาจจึงเป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องรู้และศึกษาเป็นอย่างดี มิเช่นนั้นอำนาจรัฐก็จะไม่ยั่งยืนหรือถูกแย่งชิงไป เมื่ออำนาจรัฐไม่มีหรือไม่มั่นคง สุดท้ายรัฐนั้นแหละจะถูกกำจัดหรือถูกครอบงำเสียเอง

4. แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยระบบที่เข้มแข็งเด็ดขาด

ในผลงานที่สำคัญของมาเคียวเวลลี มีผลงานที่สำคัญและโดดเด่นคืองานเขียน The Prince “เจ้า” (ทินพันซ์ นาคะตะ, 2541 : 37) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกับระบบการเมืองหรือวางระบบสังคมในรูปแบบต่างๆ โดยเน้นการปกครองบ้านเมืองแบบผู้นำเผด็จการ เพื่อต้องการที่จะทำให้สังคมที่วุ่นวายมีความสงบเป็นระเบียบเรียบร้อย มาเคียวเวลลีพูดถึงประสบการณ์แห่งอำนาจแบบตรงในส่วนที่เกี่ยวกับกำลังอำนาจของชาติ มีความหวังใยกับชาติที่พึ่งพิงอยู่กับอำนาจภายนอกที่ตนควบคุมไม่ได้ ดังนั้น จึงแนะนำเจ้าปกครองที่ชาญฉลาดควรปฏิเสธความช่วยเหลือ เขาแนะนำให้ผู้นำพยายามใช้กำลังความสามารถของตนเอง เขายังได้เทียบเคียงว่า “เสือเกราะที่เป็นของผู้อื่นนั้น หากไม่หลวมหลุดไป ก็หนักเกินไปหรือคับเกินไปสำหรับตัวท่าน” (Machiavelli, 1979: 85) เขามองเห็นว่าสังคมนั้น ถ้าปกครองแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยหรือแบบพ้อปกครองลูกจะทำให้สังคมขัดแย้งและวุ่นวาย ถ้าผู้ปกครองต้องการให้สังคมมีความสงบสุขให้บ้านเมืองมีชื่อมีแปรรหรือมีความปลอดภัย จึงจำเป็นอยู่เองที่จะต้องฆ่า...ไม่มีวิธีอื่นใดยิ่งไปกว่านี้ (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, 2520:61)

มาเคียวเวลลีจึงเสนอให้ผู้ปกครองเป็นรูปแบบรัฐที่เชื่อฟังผู้นำแต่เพียงผู้เดียว เพราะมนุษย์มีความปรารถนาไม่มีที่สิ้นสุดเป็นเหตุให้สังคมวุ่นวาย ผู้นำต้องเด็ดขาดและยอมเสียสละทำทุกอย่างเพื่อให้สังคมส่วนใหญ่เป็นสุขและได้ประโยชน์ แม้จะถูกประณามว่าเป็นคนโหดเหี้ยมไร้ศาสนาก็ตามในมุมมองของมาเคียวเวลลี มองว่า ผู้ปกครองต้องสร้างความมั่นคงให้กับรัฐและประชาชน เพราะฉะนั้น วิธีการดำเนินการของรัฐจึงแตกต่างจากความคิดตามหลักการทางศาสนา ผู้ปกครองต้องมองไปที่เป้าหมายเป็นหลัก เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นคนชั่วร้ายอยู่แล้ว นักปกครองจะต้องมีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบปัญญาให้เหนือกว่าคนเหล่านั้น ต้องใช้อำนาจที่เด็ดขาดเป็นเผด็จการเหมือนสิงโต และใช้ไหวพริบปัญญาให้รู้เท่าทันกับสภาพตามความเป็นจริงเหมือนสุนัขจิ้งจอก ส่วนคุณธรรมนั้นถ้าไม่จำเป็นก็อย่าพยายามนำมาใช้ในระบบการปกครอง มาเคียวเวลลีนั่นไม่ค่อยยอมรับการมีคุณธรรมของนักปกครอง เพราะทำให้การปกครองนั้นลำบาก เพราะมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว หลักคุณธรรมของผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองต้องแยกไว้ส่วนหนึ่ง ถ้าไม่จำเป็นก็อย่านำมาใช้ในระบบของการปกครอง เพราะว่าคุณธรรมของนักปกครองนั้น เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และยากต่อการควบคุมบุคคลภายในรัฐได้

5. อำนาจ : เครื่องมือแก้ไขความขัดแย้งในสังคม

มาเคียวเวลลีปฏิเสธไม่ยอมรับหลักนิยมของศาสนาที่ว่า “อำนาจทำให้คุณธรรมความดีเสื่อมเสีย” หรือ “อำนาจเป็นสิ่งที่ขัดต่อคุณธรรมความดี” (ประยงค์ สุวรรณบุพผา, 2541 : 127) มาเคียวเวลลีกลับมองต่าง กล่าวคือ เขาให้ความสนใจที่เป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งจำเป็นต้องใช้อำนาจและต้องใช้อำนาจอย่างมีศิลปะ คือ รู้ว่าใช้อย่างไรจึงจะเป็นผลดีแก่ตัวเองและสังคมส่วนรวม วิธีใช้ที่ถูกหลักคือ ใช้อย่างรุนแรงอย่างไร้ความปราณีใดๆ แต่ต้องน้อยครั้งที่สุด ประเด็นการปกครองที่ต้องใช้อำนาจ มาเคียวเวลลีมองว่าอำนาจและเสถียรภาพของผู้ปกครองจะต้องไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจใดๆ ในแผ่นดิน (Sun Tzu, No year: 83) แนวคิดนี้หมายความว่า รัฐจะต้องมีระบบกองทัพประชาชน (Citizen Army) ที่เข้มแข็งขึ้นภายในรัฐของตน กองทัพประชาชนนั้นก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงรากฐานของประชาสังคม รวมทั้งเป็นเครื่องทดสอบความเข้มแข็งของสถาบันทางการเมืองภายในรัฐนั้นอีกด้วย (Nicolo Machiavelli, 1979:32)

มาเคียวเวลลีเสนอว่า การที่บุคคลจะได้อะไรมาแต่ละอย่างจะต้องแสดงพลังความเห็นแก่ตัวของตนออกมาด้วยการใช้ทั้งพลังและอำนาจ บางครั้งก็ได้มาด้วยความสุจริตหรือทุจริต

อำนาจจึงเป็นความสามารถของบุคคล ในการสร้างผลกระทบอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดขึ้นในโลกหรือกับสิ่งอื่นๆ ที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา(ประมวล รุจนเสรี, 2547 : 16) โดยธรรมชาติผู้ที่ปรารถนาจะครอบครองอำนาจจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อจะได้มาซึ่งสิ่งนั้นและความพยายามนั้นจะต้องมีเพิ่มมากขึ้น และเป็นทวีคูณ มาเคียวเวลลีเชื่อว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องอื่นใดแต่เป็นเรื่องของอำนาจเท่านั้น เบื้องหลังของสถาบันต่างๆ ในสังคม ล้วนแต่มีอำนาจเป็นฐานทั้งสิ้น ดังนั้น หัวใจของการเมือง ก็คือ อำนาจนั่นเอง อำนาจ คือ ความเคารพนับถือ ความนิยมชมชอบ ความยุติธรรม ความอยู่ดีกินดี ความมั่งคั่ง ความชำนาญ และความรอบรู้ได้มากที่สุด (จุมพล หนีพานิช, 2536: 11-13) ผู้ปกครองจะต้องมีอำนาจที่เหนือกว่าบุคคลอื่นจะต้องรักษาอำนาจเด็ดขาดไว้ให้ได้ (กวี อิศริวรรณ, 2530: 35) จึงทำให้คนอื่นเคารพนับถือนิยมชมชอบ ธรรมชาติมนุษย์แสวงหาอำนาจอยู่ตลอดเวลา เพราะอำนาจคือสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ได้มาในสิ่งที่ตัวเองชอบ อำนาจเป็นเครื่องมือที่จะทำให้มนุษย์บรรลุถึงสิ่งที่เขาปรารถนา และคุ้มกันสิ่งที่เขามีอยู่ไม่ให้คนอื่นแย่งไป(ถาวร สุชากันยา, 2532: 262)

ผู้วิจัยเห็นว่าอำนาจมีทั้งคุณและโทษ อำนาจถ้าอยู่ในมือของผู้หน้าที่ดีย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อสังคมส่วนรวม ในขณะที่เดียวกันถ้าผู้หน้าที่ไม่ดีแล้วมีอำนาจอยู่ในมือย่อมอาจนำความเดือดร้อนมาสู่ประชาชนได้ ดังนั้น คงไม่มีใครปฏิเสธคุณค่าหรือความสำคัญของอำนาจว่ามีประโยชน์หรือไม่ แต่มันสำคัญอยู่ที่ว่าอำนาจนั้นรับใช้ใคร หรือใครเป็นผู้ใช้อำนาจ หรือกล่าวอีกนัยยะหนึ่ง อำนาจนั้นเป็นไปเพื่อสร้างประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่หรือไม่

6. ปัญหาและอุปสรรคของศีลธรรม

ความคิดของมาเคียวเวลลี มองว่า“ศีลธรรมไม่มีความหมายในตัวของมันเอง มนุษย์เรากระทำสิ่งที่ดีและเลวโดยแรงผลักดันของความจำเป็นเหมือนๆ กันทั้งสิ้น (Nicolo Machiavelli, 1979:11) โลกของความเป็นจริงเขาเชื่อว่าก่อนที่จะเราจะบอกว่า “การเมืองที่ควรจะเป็น” ต้องรู้เสียก่อนว่า “สภาพการเมืองที่เป็นจริง” นั้นเป็นอย่างไร ดังนั้น อำนาจศาสนจักรจะต้องเป็นรองอำนาจอาณาจักร ศาสนาเป็นเรื่องของศรัทธาส่วนบุคคล ไม่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์สำคัญแห่งนโยบายของรัฐ ศีลธรรมของบุคคลแตกต่างจากศีลธรรมของรัฐหรือนักปกครอง โดยเขาเชื่อว่าศีลธรรมของปัจเจกบุคคลมีความสำคัญน้อย เพราะผลประโยชน์ของรัฐย่อมสำคัญกว่าผลประโยชน์ของส่วนบุคคล บุคคลต้องยอมเสียสละบางส่วนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมเอาไว้ นั่นแหละคือความดี

ดังนั้น มาเคียวเวลลีจึงมีความเห็นว่า เพื่อที่จะได้รับความยินยอมจากคนส่วนใหญ่ และเพื่อความสำเร็จของผู้ปกครองที่ต้องการอำนาจ ผู้นำรัฐหรือผู้ปกครองจะต้องทำให้พวกเขาธารณชนบรรลุความต้องการในขั้นพื้นฐานในเรื่องปากท้องหรือการอยู่ดีกินดี และมีความมั่นคงปลอดภัย และนี่เองคือ การแสดงตนเองให้เห็นว่าผู้นำเป็นคนมีศีลธรรม มีศาสนา มีความสงสาร มีความเมตตากรุณา และยุติธรรม ฯลฯ

มาเคียวเวลลี ให้ทัศนะว่า ศีลธรรมบางอย่างสอนให้คนอ่อนแอ ความเชื่อในศาสนาถ้าเป็นความเชื่อที่ยังไม่ได้พิสูจน์ ทำให้คนเชื่อนั้นกลายเป็นคนโง่ ถ้านับถือศาสนาอย่างไม่ได้อาศัยเหตุผลและข้อเท็จจริงตามคำสอนแล้ว ผู้ที่เชื่อและศรัทธาจะกลายเป็นคนโง่ บางครั้งศาสนาต้องการให้คนเชื่อโดยพิสูจน์ไม่ได้ (กวี อิศริวรรณ, 2530: 36) ฉะนั้น มาเคียวเวลลีจึงได้สร้างศีลธรรมแบบใหม่ขึ้นมา โดยอาศัยหลักความจริงที่พิสูจน์ได้ ถ้าพิสูจน์ไม่ได้มาเคียวเวลลีจะปฏิเสธและไม่ยอมเชื่อในสิ่งนั้น เขาเชื่อว่าทุกคนในโลกนี้โดยปกติแล้ว เป็นคนชั่วมากกว่าคนดี มนุษย์เป็นคนเห็นแก่ตัวโดยธรรมชาติ ศีลธรรมได้ถูกสร้างขึ้นมารับใช้สังคม ความดีหรือศีลธรรมจึงไม่มีความหมาย การกระทำของมนุษย์จึงถูกกำหนดโดยผู้ปกครอง ได้แก่ รัฐบาลหรือผู้นำด้านการปกครอง (กวี อิศริวรรณ, 2530 : 37) ผู้ปกครองนั้นถ้าไม่จำเป็น ก็อย่านำศีลธรรมมาเป็นส่วนช่วยในการปกครอง เนื่องจากจะทำให้ล้าหลังต่อการปกครองแล้วยังให้เสียรูปแบบวิธีการปกครองอีกด้วย ความดีความชั่วเป็นเรื่องที่ไม่ตายตัว หากขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสภาพสังคม กล่าวคือ

1. ผู้ปกครองมีความโอ้อวดอารีกับคนบางคน หากมีมากเกินไป ก็อาจนำความเสียหายมาสู่ตัวเราได้ ทำให้มีการใช้ทรัพยากรไปอย่างฟุ่มเฟือย ก็จำเป็นต้องขูดรีดจากประชาชน

2. ความเมตตาปราณีที่เกินขอบเขต เกิดการไร้ระเบียบ ทำให้บ้านเมืองถูกทำลายไป หากจำเป็นอาจต้องใช้ความโหดร้ายทารุณกันบ้าง ทั้งนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดความมีเอกภาพ และความสงบเรียบร้อย (Max Lerner, 1950: 56-57, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541: 44)

3. ความซื่อสัตย์และการรักษาข้อตกลง ผู้ปกครองยอมให้ความสนใจต่อข้อตกลงของตนเองน้อย และควรรู้วิธีที่จะจัดการกับผู้คนอย่างฉลาดแกมโกงได้ด้วย (Max Lerner, 1950: 63-66, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541: 44-50)

4. หลีกเลี่ยงการดูถูกเหยียดหยามและความเกลียดชัง แสดงให้เห็นความยิ่งใหญ่ ความกล้าหาญ และความจริงจังของตน คนเราจะมีชีวิตอยู่อย่างพอใจ トラบเท่าที่ทรัพย์สินและเกียรติยศของเขาจะไม่ถูกช่วงชิงไป (Max Lerner, 1950: 66-73, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541: 44-50)

5. การมั่นคงของรัฐขึ้นอยู่กับดีดอาวุธ ควรให้มีการแบ่งแยกแล้วปกครอง ส่วนบรรดาผู้ที่เป็ศัตรูควรนำเอาเขามาเป็นพวก โดยให้ความช่วยเหลือบางอย่างแก่เขา

6. ทำในสิ่งที่ได้รับชื่อเสียงและความรุ่งโรจน์ เช่น ทำตนเป็นตัวอย่างในด้านต่างๆ เป็นผู้มีคุณธรรม ยกย่องงานศิลปะ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีการประกอบอาชีพ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการรื่นเริงตามเทศกาลที่เหมาะสม และออกพบปะกลุ่มชนต่างๆ เป็นครั้งคราว แต่ก็ต้องรักษาศักดิ์ศรีของตนไว้ให้มั่นคงด้วย (Max Lerner, 1950: 81-85, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541: 44-50)

7. รู้จักปรับตัวและปรับปรุงวิธีการของตนอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ยึดติดอยู่กับวิธีที่ตนใช้อยู่เดิมและโชครชะตา (Max Lerner, 1950: 91-94, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541: 44-50)

8. การยึดถือหลักการและวิธีการโดยคุณธรรม คือ การที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ย่อมทำให้ผู้มีอำนาจเป็นผู้มีความมั่นคงและเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี รวมทั้ง มีกฎหมาย กองทัพ และมิตรที่ดีด้วย การใช้ความสามารถของตนเองเท่านั้นที่ถือได้ว่าเป็นการป้องกันตนเองที่ดี แน่นอน และยั่งยืน (Max Lerner, 1950: 89-90, ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2541: 44-50) บางครั้งถึงคราวใช้ความโหดเหี้ยม ก็ต้องยอมลงมือกระทำเพื่อความสงบสุข

ด้วยเหตุผลหรือความเชื่อดังกล่าว มาเคียวเวลลีจึงมีความคิดที่จะใช้ความรุนแรงเข้าแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือวุ่นวายทางสังคมหรือการเมือง ความเข้มงวดกวดขันของกฎหมายต่างหากที่จะทำให้มนุษย์มีศีลธรรม ผู้นำจำเป็นต้องใช้ลัทธิเด็ดขาดทางการเมือง ก็เพราะเขาเห็นว่าไม่มีทางอื่นใดที่จะรักษารัฐไว้ให้ปลอดภัยจากความพินาศล่มจมได้นอกจากความเด็ดขาด กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย กฎหมายคืออำนาจอธิปไตยของรัฐ หากผู้บัญญัติกฎหมายเป็นคนฉลาด มีศีลธรรมจรรยาและชีวิตทางสังคมที่ดี รัฐก็จะพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องชอบธรรมได้ ศีลธรรมจรรยา ศาสนา เศรษฐกิจ และสถาบันอื่นๆ จะพัฒนาไปได้ด้วยดี

7. วิธีป้องกันและการจัดการความขัดแย้งในสังคม

มาเคียวเวลลี เชื่อว่า ความสงบสุขและความวุ่นวายในสังคมเป็นผลที่เกิดจากประสิทธิภาพการปกครองของผู้นำ กล่าวคือ สภาพของสังคมจะสงบหรือวุ่นวายขึ้นอยู่กับผู้นำที่ปกครองประเทศ โดยพื้นฐานผู้นำที่จะขึ้นมาเป็นผู้ปกครองนั้นจะต้องประกอบไปเมตตา และความโหดร้ายด้วย เมื่อถึงคราวที่จะใช้ความโหดร้าย ถ้าใช้ไปแล้วเกิดประโยชน์แก่สังคมก็ต้อง

ใช้ โดยรวมแนวคิดของมาเคียวเวลลีในการบริหารจัดการความขัดแย้งของสังคมภายใต้การปกครองของผู้นำ สามารถนำเสนอให้เห็นภาพได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แนวคิดการบริหารจัดการสังคมให้สงบสุขภายใต้การปกครองของผู้นำ

ประเด็นแนวคิด	มาเคียวเวลลี
รัฐในอุดมคติ	รัฐที่เชื่อฟังผู้นำแต่เพียงผู้เดียว, ระบบการเมืองที่คนส่วนน้อยจะเป็นฝ่ายปกครอง, เป็นระบบรัฐเผด็จการ
คุณสมบัติของผู้ปกครอง	ความตระหนี่ ความเมตตา ความโหดร้าย รักษาคำพูดความซื่อสัตย์ ระวางตัวไม่ให้ถูกคนดูหมิ่นและเกลียดชัง สร้างเกียรติยศและชื่อเสียง มีความโหดร้าย สร้างความน่ากลัวดีกว่าความน่ารัก เป็นคนรอบคอบ ดุจคุณสมบัติของสิงโตและสุนัขจิ้งจอก
ลักษณะการปกครอง	แบ่งแยกแล้วปกครอง ลูกน้องสามัคคีเจ้านายต้องระวาง ต้องคอยตรวจสอบความเป็นมิตร บางช่วงต้องเมตตา บางช่วงเด็ดขาด อย่าไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา การใช้ความโหดร้ายทารุณต้องเป็นเรื่องจำเป็น ผู้ปกครองต้องไม่ทำตัวให้เป็นที่น่ารัก ต้องทำตัวให้เป็นที่น่ากลัวน่าเกรงขาม คำสรรเสริญเยินยอเป็นอันตราย รักษาคำพูด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ควรมีภาพลักษณ์ของผู้มีคุณธรรม ควรเลือกคนรอบข้างที่จงรักภักดี มีความเด็ดขาดในการปกครอง และมีไหวพริบปัญญาที่เฉียบแหลมให้เหมือนสุนัขจิ้งจอก เน้นรูปแบบการปกครองไปที่ตัวของผู้ปกครองเป็นหลักสำคัญ ต้องมีความเก่ง ฉลาด ไหวพริบปัญญาเฉียบแหลม
ธรรมชาติมนุษย์	เป็นคนบาป ชั่วร้าย โลภมากและเห็นแก่ตัว มีทั้งเล่ห์เหลี่ยม ตัณหาและความทะเยอทะยาน พร้อมทั้งจะทำร้ายทั้งมิตรและศัตรู

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นแนวคิด	มาเคียวเวลลี
จริยธรรม	ศาสนาจักรจะต้องเป็นรองอาณาจักร ศาสนาเป็นเรื่องของศรัทธาส่วนบุคคล นักปกครองก็ต้องแสดงภาพตนว่าเป็นผู้ที่นับถือศาสนา ประโยชน์ของรัฐย่อมสำคัญกว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคล อย่างนำศีลธรรมมาเป็นส่วนช่วยในการปกครอง ความดีความชั่วเป็นเรื่องที่ไม่ตายตัว หากขึ้นอยู่กับตัวบุคคล และสภาพสังคม กฎหมายคือศีลธรรม เมตตาปราณี ทำให้หย่อนยานอ่อนแอ ศาสนามีจุดหมายคือวิญญูณ เป้าหมายของรัฐมุ่งไปที่การสร้าง ความมั่นคงให้กับรัฐและประชาชน
อำนาจ	อำนาจทำให้คุณธรรมความดีเสื่อมเสีย สนใจเป้าหมายเป็นหลัก การใช้อำนาจอย่างรุนแรงประชาชนมีแต่จะกลัวไม่ใช่เกลียดชัง เพื่อให้รัฐมั่นคงปลอดภัยและประชาชนได้ประโยชน์ประชาชนจะไม่ว่าอะไร อำนาจได้มาด้วยความสุจริตหรือทุจริตก็ได้ การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ หัวใจของการเมือง ก็คือ อำนาจ ผู้ปกครองจะต้องมีอำนาจที่เหนือกว่าบุคคลอื่น จะต้องรักษาอำนาจเด็ดขาดไว้ให้ได้จึงทำให้คนอื่นเคารพนับถือ
การแสวงหาและใช้อำนาจ	อำนาจถ้าไม่เกิดจากความสามารถก็เกิดจากการใช้กำลัง วิธีใช้ที่ถูกหลักคือใช้อย่างรุนแรงอย่างไร้ความปราณีใดๆ แต่ต้องน้อยครั้งที่สุด อำนาจและเสถียรภาพของผู้ปกครอง จะต้องไม่ถูกแทรกแซงผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน

จากตารางดังกล่าว มาเคียวเวลลีเชื่อมั่นและฝากความหวังการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมไว้ที่ผู้ปกครองที่มีความรู้ ความสามารถ โดยผู้ปกครองจะต้องรู้จักสร้างภาพลักษณ์ของผู้มีคุณธรรม และเลือกปฏิบัติอย่างชาญฉลาด แต่ทั้งหมดถ้าเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือยุคสมัยที่บ้านเมืองระส่ำระสาย ลักษณะการจัดการจะต้องปกครองแบบเด็ดขาด (Absolute

Despotism) เพียงอย่างเดียวเท่านั้นจะเป็นระบบที่ดีที่สุดในสถานการณ์เช่นนี้ อีกอย่างหนึ่ง การรักษารัฐหรือผู้ปกครองให้มั่นคงเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องเรียนรู้ ดังนั้นการปกครองจึงต้องใช้หลายแนวทาง คือ เมื่อถึงคราวลงโทษก็ต้องลงโทษ เมื่อถึงคราวยกย่องให้บำเหน็จรางวัลก็พึงกระทำ การใช้อำนาจบังคับ การใช้กลอุบาย การเข้มงวดกวดขัน และการประยุต์ใช้หรือยกเว้นกฎศีลธรรมบางกรณีก็เป็นสิ่งที่ต้องทำถ้าการกระทำนั้นจะเป็นช่องทางให้บรรลุเป้าหมาย

8. ประโยชน์และคุณค่าของแนวคิดเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของมาเคียวเวลลี พบว่า เขาได้ใช้ชุดแนวคิดการจัดการความขัดแย้งของสังคมด้วยวิธีการที่เด็ดขาดหรือเข้มงวดโดยรัฐหรือผู้นำประเทศ ซึ่งก็ต้องยอมรับว่าเป็นชุดแนวคิดทางเลือกหรือเป็นช่องทางหนึ่งช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมได้รวดเร็วขึ้น เพราะถ้าปล่อยให้ผู้คนอิสระตามใจปรารถนา ก็จะมีแต่ความวุ่นวาย เพราะทุกคนจะไม่ยอมฟังซึ่งกันและกัน อีกทั้งความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุดและไม่มีเหตุผล จะเบียดเบียนเอาเปรียบกัน และที่สำคัญคนที่กำลังมากกว่าก็จะได้เปรียบในฐานะที่ส่งเสียงดังมากกว่า ทำให้คนด้อยโอกาสเสียเปรียบและไม่ได้รับการเหลียวแล ในสังคมที่เป็นประชาธิปไตยหรือมีระบบกฎหมายที่สมบูรณ์แล้วอาจไม่จำเป็นที่จะใช้แนวคิดที่เด็ดขาด ชุดแนวคิดของมาเคียวเวลลีอาจเหมาะสมที่จะนำไปใช้ ในประเทศที่กำลังปรับปรุงหรือพัฒนา ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ แต่แน่นอนว่า ในระยะยาวการใช้อำนาจเด็ดขาดรุนแรงไม่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดไป ก็ต้องปรับใช้ให้สอดคล้องผสมผสานกับแนวคิดหรือวิธีการอื่นๆ เช่น การผ่อนปรนเข้าหากันหรือการผสมผสานประนีประนอมค่อยเป็นค่อยไป การขอความร่วมมือ (co-operation) แม้กระทั่งการลดความไม่เสมอภาคอาจใช้วิธีหลีกเลี่ยงการแข่งขัน หรือการจัดสรรผลประโยชน์หรือการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง เป็นต้น

ในความเป็นจริงของสังคมโลก ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีความต้องการหรือความโลภของมนุษย์ การเอาเปรียบเอาเปรียบ หรือการฉกฉวยผลประโยชน์ของมนุษย์ปรากฏให้เห็นในทุกๆ ระบบการปกครอง และมีมาทุกยุคทุกสมัย ธรรมชาติของมนุษย์ตามที่มาเคียวเวลลีมีสมมุติฐานนั้นไม่อาจหายไปไหนไม่ว่าจะใช้ระบบรูปแบบการปกครองใดๆ ก็ตาม ดังนั้น การกล่าวอ้างมูลเหตุของความขัดแย้งอาจเป็นข้ออ้างเพื่อการก้าวขึ้นสู่อำนาจของกลุ่มคนบางกลุ่มเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ปัญหาความขัดแย้งของสังคมหรือบ้านเมืองไม่อาจมอบให้คนหนึ่งผู้ใดเพียงคนเดียวรับผิดชอบได้ ต้องช่วยกันทุกฝ่าย ไม่ประเมินสติปัญญาของคนอื่นว่า

ต่ำต้อยไร้ความหมาย ต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งของสังคม กล่าวคือ จำเป็นจะต้องอาศัยวิธีการหรือแนวทางที่หลากหลายมาเป็นเครื่องมือผสมผสาน จึงจะทำให้ปัญหาหรือความขัดแย้งวุ่นวายเอารัดเอาเปรียบในสังคมนั้นสูญสลายไปได้หรือปรากฏน้อยที่สุด

แต่ถึงอย่างไรก็ต้องยอมรับว่า แนวคิดการจัดการความขัดแย้งทางสังคมของมาเคียวเวลลีก็ใช่ว่าจะไร้ประโยชน์เสียทีเดียว เพราะในบางสถานการณ์ก็ยังจำเป็นต้องใช้แนวคิดดังกล่าวมาใช้ โดยรวมแล้วผู้วิจัยเห็นว่า ชุดแนวคิดการจัดการความขัดแย้งของมาเคียวเวลลีเป็นแนวคิดที่สนับสนุนชนชั้นปกครองให้มีอำนาจเด็ดขาด ดังสรุปใจความหลักได้ดังนี้

1. ผลประโยชน์ของชาติสำคัญกว่าผลประโยชน์ของปัจเจกชน
2. ชาติคือรัฐ รัฐคือผู้นำ การเชื่อฟังผู้นำคือความสงบสุข
3. ผู้นำอยู่เหนืออำนาจทั้งปวง เกณฑ์ความถูกต้องดีงามขึ้นอยู่กับผู้นำ
4. ศาสนาคือเครื่องมือของรัฐ
5. เพื่อส่วนรวม ผู้นำต้องเสียสละ ฉลาดและมีกุศโลบาย
6. ผู้นำหรือรัฐใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด เข้มงวดในกฎระเบียบต่อประชาชน
7. ประชาชนจะลืมความชั่วของผู้นำ เมื่อเขาได้ประโยชน์
8. ผู้นำจะต้องเป็นผู้ฉลาด มีสติปัญญาเป็นเลิศและมีเล่ห์เหลี่ยม
9. สิทธิและเสรีภาพที่เกินขอบเขตเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง

จากแนวคิดโดยย่อ ผู้วิจัยได้มองเห็นภาพว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นเครื่องมือเพื่อลดความขัดแย้งภายใต้การปกครองของผู้นำ กล่าวคือ เป็นภาวะของสังคมที่สงบที่ซ่อนความหวาดกลัวและรอคอยโอกาสในการตอบโต้รัฐ หรือมองในอีกด้านหนึ่ง แนวคิดของมาเคียวเวลลีเป็นแนวคิดเพื่อการกำจัดคนที่เห็นต่างไปจากรัฐหรือมาต่อต้านอำนาจรัฐนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อดีของการจัดการความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดทางการเมืองของมาเคียวเวลลี ก็คือ ผู้นำตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว เพราะผู้นำมีอำนาจสูงสุดเด็ดขาดโดยไม่มีอำนาจใดๆ มาเบียดบังข่มทับหรือทำให้ผู้นำหวาดหวั่น

การพิสูจน์แนวคิดนี้ว่าจะสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ ผู้วิจัยขอชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลของไทยในยุคปัจจุบันนี้กำลังนำแนวคิดของมาเคียวเวลลีมาปฏิบัติใช้ ซึ่งบางคนก็ก่นด่ารัฐบาลว่าแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมแบบไร้ทิศทางบ้าง ไร้ทฤษฎีบ้าง หรือไร้ภูมิภาวะบ้าง แต่ถ้าลองให้ละเอียดแล้วจะเห็นว่ารัฐบาลเกิดขึ้นบนภารกิจเพื่อป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งทางสังคม ซึ่งประเทศชาติกำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ คือ ภาวะที่อาจจะเกิดสงครามกลางเมืองระหว่างสีของประชาชน การใช้แนวคิดที่รัฐมีอำนาจเด็ดขาด รัฐคือผู้นำสังคมทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็น

กฎหมาย ความเชื่อแม้กระทั่งความถูกต้องดีงาม ดังนั้น ถ้าเราเอาทฤษฎีของมาเคียวเวลลีมาวางแผนที่แล้ว และทำการเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของรัฐบาลไทยปัจจุบัน เราจะเห็นว่ารัฐบาลไม่ได้บริหารประเทศแบบไร้ทฤษฎี ตรงกันข้ามรัฐบาลได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีของมาเคียวเวลลีเพื่อเป็นทิศทาง และเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมและนโยบาย ดังนั้น เราจึงไม่ควรดูแคลนแนวคิดทฤษฎีของมาเคียวเวลลีว่าไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ อย่างน้อยรัฐบาลไทยก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า แนวคิดการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมในบางสถานการณ์นั้นจำเป็นต้องใช้อำนาจที่เด็ดขาดและรุนแรง มิเช่นนั้นความเป็นชาติอาจล่มสลายกลายเป็นสงครามกลางเมืองที่ยากต่อการแก้ไข แต่ก็ต้องยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า ผู้วิจัยยอมรับความจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า แนวคิดของมาเคียวเวลลีดังกล่าวไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในระยะยาว กล่าวคือ เป็นชุดแนวคิดที่ควรนำไปใช้ในสถานการณ์ที่วิกฤติและจำเป็นในระยะสั้นเท่านั้น เพราะถ้าวินิจฉัยแนวคิดไปใช้ในระยะยาวก็ย่อมเกิดการขัดแย้งในมิติใหม่ คือ การต่อต้านรัฐจากประชาชนส่วนใหญ่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

9. สิ่งที่ต้องพึงระวังในการใช้ชุดแนวคิดของมาเคียวเวลลี

ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นความจริงโดยธรรมชาติ ไม่ว่าชุดแนวคิดใดๆ ก็ตามเมื่อนำไปใช้ย่อมก่อให้เกิดทั้งคุณและโทษ จึงต้องอาศัยการประยุกต์และปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น ถ้าเกิดเหตุการณ์วิกฤติภัยธรรมชาติ หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการสงครามการเมือง เป็นต้น รัฐจำเป็นต้องใช้อำนาจเด็ดขาดกับคนหรือองค์กรอย่างไม่มีข้อยกเว้น แต่ถ้าในสถานการณ์ปกติ การนำแนวคิดของมาเคียวเวลลีมาใช้ต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบ กล่าวคือ

1. **การเชื่อมั่นผู้นำ** แนวคิดการเชื่อมั่นหรือยกอำนาจทั้งหมดให้ผู้นำเพียงคนเดียว ถ้าผู้นำที่ดีและเก่งฉลาด ถือว่าเป็นความโชคดีของประชาชน แต่ถ้าเกิดได้ผู้นำที่ไม่ฉลาดและเชื่อง่าย ถูกชักจูงจากคนรอบข้างได้ง่าย ก็จะนำความวิบัติเดือดร้อนมาสู่ประเทศชาติ
2. **ผู้นำกับคุณธรรม** ผู้นำที่ไม่มีคุณธรรมทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ แต่ในทางกลับกัน ผู้นำที่ไร้คุณธรรมได้กลับกลายเป็นภาวะที่น่ากลัวหวาดหวั่นของประชาชน เพราะต่างคนต่างไม่รู้ว่าภัยอันตรายจะมาถึงตนเมื่อใด ซึ่งก็ไม่ต่างอะไรจากคนตาบอดที่ยิงปืนขึ้นฟ้าเล่นตามอำเภอใจ

ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาหลักสำหรับแนวคิดของมาเคียวเวลลี ไม่ใช่อยู่ที่เป้าหมาย แต่อยู่ที่วิธีการปฏิบัติหรือการดำเนินการ เพราะใช้อำนาจเผด็จการรุนแรง มีการละเมิดสิทธิและ

เสรีภาพส่วนบุคคลสูง ความเป็นผู้มีอิสระเสรีทางด้านสติปัญญาความสามารถค่อนข้างมีอย่างขีดจำกัด อีกทั้งยังละเลยไม่เห็นคุณค่าทางศีลธรรมอีกด้วย มีการตีค่าความรัก ความดีงาม ความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็นแค่มายาหวังผลประโยชน์เท่านั้น จึงจัดได้ว่าเป็นระบบที่ไม่ส่งเสริมสายใยของความผูกพันของคนในสังคม ถึงแม้จะอ้างเพื่อความอยู่รอดของชาติบ้านเมืองหรือเพื่อส่วนรวมก็ตามที่

โดยพื้นฐานของแนวคิดแล้ว ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดมุ่งเป้าไปที่การสร้างความสุขแก่สังคมด้วยระบบการปกครองที่ผูกโยงกับความมั่นคงทางอำนาจของรัฐ ซึ่งบทบาทหน้าที่ของรัฐนั้นมีวิธีการการดำเนินการที่แตกต่างจากความคิดตามหลักการทางศาสนา ดังนั้น การแก้ปัญหาความขัดแย้งของสังคมจึงปรากฏรูปแบบของความเด็ดขาด มีการใช้ความรุนแรงเพื่อให้รัฐมั่นคงปลอดภัย ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดเช่นนี้อาจดูฝืนธรรมชาติของมนุษย์ เพราะการที่จะให้คนเป็นจำนวนมากคิดและกระทำหรือให้ชอบเหมือนๆ กันเป็นการยากยิ่ง อาจจะกระทำหรือบงการผู้คนได้ระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ในระยะยาวผู้คนจะต่อสู้หรือโยนหาอิสรภาพ ความเป็นจริงมนุษย์มีความต้องการที่หลากหลาย ไม่มีความเสมอภาคกันหรือเท่าเทียมกันได้โดยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ไม่อาจทำให้ทุกคนมีเท่ากันหรือพอใจเหมือนๆ กันได้ ทางออกที่ดีที่สุดคือทางสายกลาง เพื่อรองรับให้เป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์จึงไม่ควรบริหารสุดโต่งหรือเลือกเน้นปกครองหนักไปทางใดทางหนึ่ง ถ้าเน้นคุณธรรมสุดโต่งบ้านเมืองก็อ่อนแอในสายตาข้าศึก แต่ถ้าปกครองแบบเด็ดขาดโหดเหี้ยม วิถีชีวิตของสังคมก็จะมีความตึงเครียดกดดันอัดอั้นในสายตาประชาชน

ดังนั้นผู้นำจะต้องเป็นคณะผู้บริหารที่คอยถ่วงดุลอำนาจ มีคุณธรรมจริยธรรมประกอบเป็นการบริหารที่ต้องอาศัยทั้งหลักนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปรับใช้เพื่อให้เป็นไปและสอดคล้องกับวิถีชีวิตในโลกของความเป็นจริงที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

10. สรุปการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดของมาเคียวเวลลี

การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดของมาเคียวเวลลี คือ การแก้ไขด้วยระบบการเมืองการปกครองเท่านั้น คือ เน้นการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบภายใต้การชี้นำของผู้นำประเทศ ด้วยมีสมมติฐานที่เชื่อว่า คนเราโดยธรรมชาติเป็นคนเลว คือเต็มไปด้วยตัณหาและความทะเยอทะยาน มีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเป็นเหตุให้สังคมนำไปสู่

ความขัดแย้ง เมื่อมนุษย์มีความต้องการที่หลากหลายก็ย่อมขัดแย้งกันไม่จบไม่สิ้น เขาจึงเห็นว่าอำนาจการปกครอง จึงเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการหรือควบคุมสังคมไม่ให้เกิดความวุ่นวาย มาเคียวเวลลีจึงเน้นแยกแยะและออกแบบมนุษย์ที่ควรจะเป็นหรือควรมีชีวิตในสังคม เขาแยกแยะระหว่างอุดมคติกับเงื่อนไขทางการปฏิบัติทางการเมือง การมีศีลธรรมส่วนบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ รัฐจึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้มนุษย์บรรลุความมั่นคงปลอดภัยและการกินดีอยู่ดี รัฐจึงต้องรู้จักวิธีที่จะทำอะไรโดยปราศจากศีลธรรมได้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เนื่องจากเป้าหมายสูงสุดของการเมืองย่อมได้แก่สิ่งที่กล่าวมานั่นเอง แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวทำให้เกิดภาพลักษณ์ของความเป็นชาติหรือชาตินิยมหรือความเป็นสังคมที่เป็นหนึ่งเดียว ทั้งนี้เพราะระบบอำนาจได้รวมศูนย์เด็ดขาดสุดโต่งไว้ที่ส่วนบน โดยมองผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ คือ ชาติเป็นหลัก ไม่สนใจกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติว่าจะถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ขอให้เป้าหมายคือความมั่นคงของชาติหรือรัฐสำเร็จผลเป็นใช้ได้ แนวคิดดังกล่าวได้ทำให้เกิดนโยบายรวดเร็ว รัฐมีอำนาจสูงสุดและไม่อยู่ภายใต้อำนาจอิทธิพลใดๆ แม้แต่ศาสนากับการเมืองก็ต้องแยกจากกัน เพราะมีเป้าหมายคนละเป้าหมาย

แนวคิดของมาเคียวเวลลีเกิดจากสมมุติฐานที่ว่า มนุษย์เราตามธรรมชาติแล้วเป็นคนเลว มีคตินา และความทะเยอทะยานไม่จบสิ้น อีกทั้งสิทธิและเสรีภาพของคนจำนวนมากนำมาซึ่งปัญหาความยุ่งยากวุ่นวายในสังคม ดังนั้น ผู้นำต้องรู้จักใช้ทั้งความเด็ดขาดโหดเหี้ยม และต้องรู้จักใช้ความเมตตาโอบอ้อมอารี กล่าวคือ ต้องรู้จักปรับตัวไปตามสถานการณ์ดุจสิงโตและสุนัขจิ้งจอก ดังนั้น แนวปฏิบัติทางการเมืองของผู้นำไม่จำเป็นต้องมีสาระทางด้านศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ทฤษฎีการเมืองเป็นหลักการและวิธีการใดๆ ก็ได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จทางสังคม เมื่อรัฐมีอำนาจที่เด็ดขาดเช่นนี้ก็ย่อมควบคุมสังคมไม่ให้ทะเลาะหรือขัดแย้งกันได้ ย่อมสามารถที่จะชี้นำสังคมให้ไปในทิศทางเดียวกัน

บรรณานุกรม

- กวี อิศริวรรณ. (2530). **20 ความคิดทางการเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สยามบรรณ.
- จุมพล หนีพานิช. (2536). “ความหมาย ขอบข่าย และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐศาสตร์กับ
ศาสตร์อื่น” เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ถาวร สุขากันยา. (2532). “องค์อธิปัตย์กับสังคมการเมือง”. เอกสารการสอนชุดวิชา
ปรัชญาการเมือง หน่วยที่ 6 – 11. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2541). **นักคิดผู้ยิ่งใหญ่ ปรัชญาและทฤษฎีการเมือง**. กรุงเทพมหานคร:
สหายบล็อก.
- ประมวล รุจนเสรี. (2547). **การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
พัฒนาพลังแผ่นดิน.
- ประยงค์ สุวรรณบุพผา. (2541). **รัฐปรัชญา แนวคิดตะวันออก-ตะวันตก Political
Philosophy Eastern and Western thought**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส
พรินติ้ง เฮาส์.
- ปานทิพย์ ศุภนคร และคณะ. (2545). **ปรัชญาเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **ปรัชญาการเมือง**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: สำนักพิมพ์
สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2534.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2539). **ทฤษฎีการเมืองและจริยธรรม 2**. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์ เรียบเรียง. (2520). **นักปรัชญาการเมืองฝรั่ง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สมบัติ จันทรวงศ์ บรรณาธิการ. (2526). **ปรัชญาการเมืองสมัยใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
- Max Lerner. (1950). **The Prince and the Discourses by Niccolo Machiavelli** .
translated by Luigi Ricci and revised by E.R.P. Vincent New York :
London House.

Machiavelli. (1979). **The Prince** George Bull Tr. New York: Penguin Book. .

Niccolo Machiavelli. (1979). The Art of War. in **The Portable Machiavelli**. trans. Eds. With critical introd. Peter Bondanella and Mark Musa. New York: Penguin.

Paul W. Taylor. ed.. (1968). **Problem of Moral Philosophy**. California : Dickenson.

Peter A. Angeles. (1981). **Dictionary of Philosophy**. New York : Harper Row.

Sun Tzu. **The Art of War**. Trans. Introd. Samuel B. Griffith.